

۲ شنبه ۱۴۰۵/۲/۲۳-۱۴۴۷/۲/۱۱-۲۰۲۶-درس ۱۴۱ فقه الروابط از فقه مدیریت رفتار سازمانی از فقه الاداره از فقه معاصر- نقشه راه مصباح الشریعه - معاملات اربعه - معامله رابعه- معامله الدنیا- اصول سبعه - اصل اول - الرضا بالدون - سیره متشرعه بر صرفه جویی

❖ مسئله‌ی ۱۴۱: کارکنان متشرع باید کلیه‌ی تدابیر و تصمیمات و اقدامات خود را ناشی از احکام شرع قرار دهند، از جمله صرفه‌جویی را در ساختار، منابع و رفتار سازمانی مدنظر قرار دهند تا به بهره‌وری بالا و بهبود مستمر دست یابند

متشرعه همان عقلاء هستند که از شرع دستور می‌گیرند و مشروعیت اقدامات و تدابیرشان را مأخوذ از شریعت مقدسه می‌دانند، یعنی عقلای متشرع هستند، لذا سیره‌ی برتری را نشان می‌دهند. این سیره حجت است به سبب اتصال به معصوم و عصر او. سیره‌ی معصوم بالقوه یا بالفعل در سیره‌ی متشرعه امتداد می‌یابد و البته حجت این سیره به علت عدم لفظ، سیره‌ای اصطلاحاً لبی است و حداکثر بر جواز و مشروعیت برای متشرعه دلالت دارد ولی علی‌المختار در فضای سازمان بر الزام هم دلالت دارد، مگر قرینه بر عدم الزام اقامه شود، فتدبر.

سیره متشرعه در مقام، «صرفه‌جویی» بوده و هست. صرفه‌جویی می‌تواند مرادف «الرضا بالدون» باشد، زیرا صرفه‌جو علی‌القاعده به حداقل مصرف رضایت دارد و انگیزه‌ی صرفه‌جویی او تعالیم شرعی است که حجم عظیمی از آیات و اخبار داله بر مذمت و حرمت اسراف، اتراف، تبذیر و... و حجت بالغه و تامه بر الزام به صرفه‌جویی هستند و حرمت و لنگاری در مصرف. نهادهای دینی مثل بیوت مراجع و علماء، مساجد، هیئات مذهبی و بازار هم صرفه‌جویی را در دستور کار داشته‌اند در مصرف انرژی و مواد اولیه و دوری از تجملات و تزئینات زائده و... .

در مدیریت رفتار سازمانی فرهنگ صرفه‌جویی روال متشرعه بوده است. کارکنانی که با صرفه‌جویی در داده‌ها و داشته‌ها سعی در بهره‌وری بهتر و خدایسندانه داشته‌اند و در کنار آن از اذکار و ادعیه، توکل بر خدا و توسل به معصومین علیهم‌السلام و آن ذوات مقدسه قدرت می‌گرفته‌اند.

ان قلت عقب‌ماندگی مدنیت دینی از مدنیت غربی حاکی از این صرفه‌جویی‌هاست یا به عکس، اسراف‌ها که در جوامع اسلامی شایع است، قلت این سیره‌ی متشرعه نیست، سیره‌ی عاصیان و ناشکران است که اخوان الشیاطین هستند و از تبعیت از شریعات دور شده‌اند که از زمان نفوذ استعمارگران و مستکبران شیوع بیش‌تری یافته است. حکمرانان خودباخته و غرب‌زده هم بر این اتراف و تبذیر دامن می‌زدند و زیست‌بوم فرهنگی خود را تخریب می‌کردند به نفع بیگانگانی که به کم‌تر از دوری مردم از دین رضایت نمی‌داده‌اند، ولی اگر متشرعه بما هم متشرعه را لحاظ کنیم خود را با اجتهاد و تقلید سالم نگاه داشتند و کم‌کم از زیر بار غرب‌زدگی و عوارض وخیم آن خود را مصونیت بخشیدند و انقلاب کردند تا فرهنگ بیگانه را که رسوخ کرده بود را به تدریج زائل نمایند. بنا بر این، سیره‌ی عاصیان از سیره‌ی متشرعه جداست و از حجت سیره‌ی آنان در صرفه‌جویی و رضایت به دون نمی‌کاهد، فافهم.

فتحصل که کارکنان متشرع باید کلیه‌ی تدابیر و تصمیمات و اقدامات خود را ناشی از احکام شرع قرار دهند، از جمله صرفه‌جویی را در ساختار، منابع و رفتار سازمانی مدنظر قرار دهند تا به بهره‌وری بالا و بهبود مستمر دست یابند، والله العالم.^۱

^۱ درس ۱۴۱ فقه الروابط از سلسله‌ی فقه الاداره، ۲۳ شهر ذی القعدة ۱۴۴۷.